

SAMLENOTAT

Ændring af direktiv 2009/148/EF om beskyttelse af arbejdstagere mod farerne ved under arbejdet at være udsat for asbest (asbestdirektivet) - sænkelse af grænseværdien.

[x.] juni 2023

J.nr. 2022 - 7552

CAJ

KOM (2022) 489

Revideret notat. Ændringer i samlenotat af 31. maj 2023 er markeret med streg i venstre side.

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 28. september 2022 offentliggjort forslag til ændring af Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2009/148/EF om beskyttelse af arbejdstagere mod farerne ved under arbejdet at være udsat for asbest (asbestdirektivet). Den danske sprogversion af forslaget er oversendt til Rådet den 3. oktober 2022.

Kommissionens hovedformål med initiativet er at styrke arbejdstagernes ret til et højt niveau af beskyttelse af deres sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og at forebygge sygdom og død forårsaget af arbejdsrelateret kræft. Kommissionen foreslår at skærpe grænseværdien for erhvervsmæssig eksponering af asbest fra 0,1 fibre/cm³ til 0,01 fibre/cm³.

Den danske grænseværdi blev pr. 1. januar 2022 skærpet fra 0,1 fibre/cm³ til 0,003 fibre/cm³, og forslaget forventes derved ikke at ændre beskyttelsesniveauet i Danmark. Forslaget forventes ligeledes ikke at have statsfinansielle, erhvervs- eller samfundsøkonomiske konsekvenser i Danmark.

Forslaget vil nødvendiggøre enkelte mindre præciseringer i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1792 af 18. december 2015 om asbest.

Regeringen hilser initiativet velkomment og støtter forslagets formål med at styrke arbejdstageres ret til et højt niveau af beskyttelse mod asbest på arbejdspladsen.

Regeringen støtter, at grænseværdien for erhvervsmæssig eksponering af asbest skærpes med henblik på at sikre en ensartet og bedre beskyttelse af arbejdstagere i hele EU mod eksponering for asbest.

Regeringen vil aktivt støtte, at grænseværdien skærpes yderligere end de 0,01 fibre/cm³, som Kommissionen har foreslået. Regeringen støtter desuden, at kravene til målemetoder til kontrol af grænseværdier opdateres på baggrund af den teknologiske udvikling på området.

Den 11. november opnåede den fungerende regering opbakning til det forelagte forhandlingsmandat. I december 2022 nåede Rådet til enighed om et mandat med henblik på indledning af forhandlinger med Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentet har siden som led i deres behandling af forslaget fastlagt sin position, som indeholder en række ændringer af Kommissionens forslag, der for fleres vedkommende – hvis de blev del af det endelige direktiv - ville udvide omfanget af revisionen af direktivet.

Det svenske formandskab har senest oplyst, at man er optimistisk ift. at kunne opnå en aftale med Europa-Parlamentet ultimo juni.

Indholdet af en endelig aftale er endnu ikke kendt. Imidlertid er det forventningen, at aftalen mellem Rådet og Europa-Parlamentet vil indeholde en grænseværdi for asbest på omkring 0,002 fibre/cm³ og et krav om, at elektronmikroskopi anvendes som målemetode til kontrol af grænseværdien.

Ligeledes er det forventningen, at aftalen kommer til at indeholde en række elementer, som ikke var indeholdt i Kommissionens oprindelige forslag og Rådets generelle indstilling, men som er foreslået af Europa-Parlamentet. Det gælder 1) skærper af gældende krav om uddannelse og certificering af virksomheder, som arbejder med nedrivning og asbestrensning, 2) delvis ophævelse af undtagelser for visse krav, når der er tale om arbejde med sporadisk og kortvarig udsættelse for asbest ved et lavt niveau, samt 3) pålæggelse af Kommissionen til at analysere behovet for, at direktivet udvides til også at omfatte andre mineralske fibre/materialer.

Regeringen forventer at kunne støtte udbygningen af direktivet med disse tre elementer. Det er samtidig vigtigt, at der i denne udbygning findes den rette balance mellem øget arbejdstagerbeskyttelse og erhvervsøkonomiske konsekvenser.

2. Baggrund

Forslaget skal bidrage til at sikre bedre beskyttelse af arbejdstagerne mod eksponering for asbest under arbejdet.

Asbestdirektivet indeholder bl.a. en grænseværdi for erhvervsmæssig eksponering af asbest på 0,1 fibre/cm³. Denne grænseværdi foreslår Kommissionen nu at skærpe til 0,01 fibre/cm³. Foruden skærpsen af grænseværdien indeholder forslaget en række mindre præciseringer i asbestdirektivet, som ikke indebærer substantielle ændringer i direktivets bestemmelser.

Den danske grænseværdi blev pr. 1. januar 2022 skærpet fra 0,1 fibre/cm³ til 0,003 fibre/cm³.

Udgangspunktet for den foreslåede lavere grænseværdi er bl.a., at den videnskabelige og teknologiske udvikling har gjort det muligt at øge beskyttelsen i forhold til arbejdstageres udsættelse for asbest på arbejdspladsen. Den nuværende grænseværdi på 0,1 fibre/cm³ blev fastsat i 2003.

Det er ikke muligt at fastsætte en nedre grænse for, hvornår asbest ikke længere er skadeligt¹. Bl.a. på den baggrund gælder det i henhold til det eksisterende asbestdirektiv, at eksponeringen for alle aktiviteter, hvor arbejdstagere kan udsættes for støv fra asbest eller asbestholdige materialer, skal reduceres til et minimum og under alle omstændigheder under den fastsatte grænseværdi for erhvervsmæssig eksponering. Det er bl.a. også grunden til, at der, ud over en lav grænseværdi, findes skrappe krav til beskyttelsesforanstaltninger i arbejdet med asbest.

Siden 2005 har asbest været forbudt at importere, producere og anvende mv. i EU. Asbest findes dog fortsat i mange bygninger, selv om det ikke længere anvendes generelt i EU. Risikoen for eksponering er hovedsagelig forbundet med håndtering af asbest og spredning af asbestfibre under bygge- og anlægsarbejder, f.eks. i forbindelse med renovering og nedrivning.

Ifølge Kommissionens konsekvensanalyse er arbejdsrelateret kræft den primære årsag til arbejdsrelaterede dødsfald i EU, hvilket især hænger sammen med eksponering for kræftfremkaldende stoffer såsom asbest.

Ifølge Kommissionens konsekvensanalyse forventes forslaget at betyde, at 663 tilfælde af kræft (bl.a. lungekræft og lungehindekræft) vil kunne undgås i løbet af de næste 40 år. Samtidig forventer kommissionen, at forslaget vil resultere i øgede omkostninger for virksomheder til at tilpasse arbejdspraksis til overholdelse af den skærpede grænseværdi. Gennemsnitlige omkostninger pr. virksomhed over de næste 40 år vil dog ifølge analysen være lavere end 15 000 EUR, og vil i vid udstrækning sandsynligvis blive dækket af kunderne.

Kommissionens forslag er fremsat med hjemmel i artikel 153 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) lige som det gældende asbestdirektiv. Artikel 153 har til formål at give EU beføjelse til at støtte og supplere medlemsstaternes aktiviteter med hensyn til forbedringer, især dem, der vedrører arbejdsmiljøet for at beskytte arbejdstagernes sundhed og sikkerhed, og ved direktiver vedtage minimumskrav til gradvis gennemførelse under hensyntagen til de betingelser og tekniske regler, der gælder i hver af medlemsstaterne. Medlemsstaterne kan indføre strengere beskyttelsesforanstaltninger, herunder en lavere grænseværdi end EU's grænseværdi for asbest i arbejdsmiljøet.

Forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet og Rådet ved den almindelige lovgivningsprocedure.

Rådets generelle indstilling blev vedtaget på EPSCO-rådsmødet den 8. december 2022. Europa-Parlamentet vedtog sin betænkning den 8. maj 2023. Det svenske formandskab har oplyst, at man er optimistisk ift. at kunne indgå en aftale med Europa-Parlamentet ultimo juni.

¹ Asbest er et "non-threshold carcinogen". Det vil sige, at det er sundhedsskadeligt at blive udsat for selv den mindste smule asbest, og at det ikke er muligt at fastsætte en nedre grænse for, hvornår asbest ikke længere er skadeligt.

3. Formål og indhold

Kommissionens forslag har til formål at øge beskyttelse af arbejdstagerne mod erhvervsmæssig eksponering af asbest og dermed mindske risikoen for kræft.

Desuden er formålet at opnå en mere ensartet og bedre beskyttelse af arbejdstagere i hele EU mod risici forårsaget af eksponering af asbest på baggrund af den eksisterende videnskabelige ekspertise. Direktivet fastsætter minimumskrav til beskyttelse af arbejdstagerne på EU-plan, mens medlemsstaterne kan fastsætte strengere bestemmelser nationalt.

Kommissionen foreslår ændring af EU's grænseværdi for asbest, så værdien skærpes 10 gange, fra 0,1 fibre/cm³ til 0,01 fibre/cm³. Grænseværdien vil uændret gælde som tidsvægtet gennemsnit over en 8-timers arbejdsdag.

For så vidt angår målemetoder til kontrol af overholdelse af grænseværdien foreslår Kommissionen, at det i direktivet præciseres, at der kan anvendes nyere målemetoder – den såkaldte elektronmikroskopi (EM) metode til bestemmelse af niveauet for asbeststøv, der giver sammenlignelige eller bedre resultater end den ældre målemetode fasekontrast mikroskopi (PCM).

De nyere målemetoder er mere følsomme, og kan dermed måle ned til et lavere indhold af asbest end den ældre målemetode, som med forslaget fortsat vil kunne anvendes. I dag anvendes der i medlemsstaterne både EM og PCM som målemetode til kontrol af grænseværdi. Ved en grænseværdi, der er lavere end den foreslåede EU-grænseværdi, kan kontrol af grænseværdien kun foretages ved hjælp af EM-metoden.

Det præciseres endvidere i forslaget, at det tilføjes til gældende krav om at reducere asbesteksponeringen til et minimum under grænseværdien, at eksponeringen under alle omstændigheder skal reduceres til et så lavt niveau, som det er teknisk muligt.

Desuden præciseres det i forslaget, at det specifikt nævnes, at der før et nedrivnings- eller vedligeholdelsesarbejde, foruden information fra ejere af bygningen, kan indhentes oplysninger fra relevante registre eller andre informationskilder for at identificere materialer, der kan indeholde asbest.

Derudover er der forslag om mindre sproglige justeringer.

Som følge af drøftelserne i Rådet er det i seneste udkast til kompromistekst indarbejdet, at det, efter en implementeringsperiode på 7 år, gøres til et krav, at målemetoden til at lave kontrol af grænseværdier opdateres til den nyere og bedre elektronmikroskopi (EM)-metode eller tilsvarende.

Trilogforhandlingerne mellem Rådet og Europa-Parlamentet gik i gang i maj, og forhandlerne nærmer sig efter sigende en aftale. Forventningerne til indholdet af en endelig aftale er ifølge formandskabet først og fremmest en sænkelse af grænseværdien for asbest til 0,002 fibre/cm³ og et krav om, at elektronmikroskopi anvendes som målemetode til kontrol af grænseværdien.

Aftalen forventes desuden at indeholde en række elementer, som ikke var indeholdt i Kommissionens oprindelige forslag og Rådets generelle indstilling. Det gælder en delvis ophævelse af undtagelser for visse krav, når der er tale om arbejde med sporadisk og kortvarig udsættelse for asbest ved et lavt niveau. Det betyder, at der uanset hvilken type asbestarbejde, der udføres, vil der gælde samme krav til arbejdshygiejniske foranstaltninger, ansattes adgang til helbredsundersøgelse samt til at arbejdsgivers registrering af oplysninger om ansattes asbestarbejde. Det forventes dog, at direktivet fortsat vil tillade, at der kan undtages for, at virksomheder skal notificere myndighederne om asbestarbejde, før det påbegyndes, såfremt der er tale om arbejde med sporadisk og kortvarig udsættelse for asbest ved et lavt niveau. Det forventes derudover, at en endelig aftale vil indeholde et begrænset antal nye eller præciserede tekniske krav til, hvordan nedrivning og renoveringsarbejde skal finde sted. Der forventes desuden en mindre udvidelse af kravene til, hvilke oplysninger der skal gives i forbindelse med anmeldelse af asbestarbejde til myndighederne.

Det forventes også, at en endelig aftale vil præcisere kravene til uddannelse af ansatte, der arbejder med asbestrenovering og nedrivningsarbejde, og stille krav om, at medlemslandene sikrer, at dette arbejde kun foretages af certificerede virksomheder.

Endelig ventes Kommissionen at blive pålagt at analysere muligheden for, at andre mineralske fibre/materialer kan omfattes af en evt. senere udvidelse af direktivets anvendelsesområde.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets plenarforsamling vedtog den 20. oktober 2021 en egen-initiativbetænkning fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender (EMPL) med henstillinger til Kommissionen om beskyttelse af arbejdstagere mod asbest (A9-0275/2021). Blandt flere andre forslag indeholder betænkningen forslag om en ajourføring af EU's grænseværdi for erhvervsmæssig påvirkning for asbest, som parlamentet ikke finder, beskytter tilstrækkeligt. På den baggrund opfordrer Europa-Parlamentet i sin betænkning til, at grænseværdien fastsættes til 0,001 fibre/cm³ frem for den nuværende grænseværdi på 0,1 fibre/cm³.

Europa-Parlamentets beskæftigelseskomité vedtog sin betænkning den 26. april 2023 og beslutningen om at indgå i trilogforhandlinger blev bekræftet på plenarforsamlingen den 8. maj 2023.

Europa-Parlamentets betænkning indeholder forslag om at sænke grænseværdien for asbest yderligere til 0,001 fibre pr. cm³. Ligesom Rådet ønsker Parlamentet desuden introduktion af elektron mikroskopi som målemetode, men med en kortere overgangsperiode på 4 år.

Europa-Parlamentets betænkning indeholder desuden en udvidelse af direktivets anvendelsesområde, så flere kemiske fibre/stoffer skal omfattes af direktivet. Endvidere ønsker Europa-Parlamentet at ophæve en bestemmelse om, at arbejde med sporadisk og kortvarig udsættelse for asbest kan undtages visse af direktivets krav,

herunder bl.a. anmeldelse til myndighederne. Endelig indeholder Europa-Parlamentets betænkning forslag om mere detaljerede krav til blandt andet i) uddannelse af arbejdstagere ii) brug af beskyttelsesforanstaltninger iii) virksomhedernes notifikation til myndighederne forud for asbestarbejde og iv) certificering af virksomheder, som laver asbestarbejde.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen konstaterer, at den videnskabelige viden om asbest har udviklet sig siden den seneste revision af asbestdirektivet i 2003. For at sikre, at foranstaltningerne til beskyttelse af arbejdstagere mod eksponering for asbest er så effektive som muligt på tværs af EU, finder Kommissionen, at direktivet skal holdes ajour med denne viden.

Kommissionen fremhæver, at enkelte medlemsstater, herunder Danmark, har skærpet deres grænseværdier for asbest til under den grænseværdi, der er fastsat i EU-lovgivningen. En revideret EU-grænseværdi fremmer ifølge Kommissionen en bedre og mere harmoniseret beskyttelse af arbejdstagere og ens vilkår for virksomheder i hele EU. Det fremhæves desuden, at et mere ensartet beskyttelsesniveau kan have positiv indvirkning på virksomhedernes mulighed for at agere på tværs af landene.

Regeringen er enig i Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Grænseværdi for asbest

Den danske grænseværdi for asbest i arbejdsmiljøet blev d. 1. januar 2022 skærpet fra 0,1 til 0,003 fiber/cm³. Grænseværdien er fastsat i bekendtgørelse om grænseværdier for stoffer og materialer (grænseværdibekendtgørelsen).

Bekendtgørelse om asbest (asbestbekendtgørelse) fastsætter i overensstemmelse med det gældende asbestdirektiv, at måling til kontrol af grænseværdien skal ske ved hjælp af fasekontrast mikroskopi (PCM) i overensstemmelse med den metode, som WHO anbefalede i 1997, eller efter en anden metode (fx EM-metoden), der giver tilsvarende resultater. I Danmark betyder grænseværdien på 0,003 fibre/cm³, at kontrol af grænseværdien kun foretages ved hjælp af EM-metoden.

Grænseværdiers samspil med den øvrige lovgivning

Fastsatte grænseværdier for stoffer og materialer i arbejdsmiljøluften som fx for asbest supplerer arbejdsmiljølovens øvrige bestemmelser om arbejde med kemiske stoffer og materialer, herunder den øvrige regulering af arbejde med asbest, jf. det følgende afsnit. Arbejdsgiveren har derfor pligt til at sikre, at både grænseværdien og de øvrige regler overholdes. Det er generelt sådan, at når den øvrige lovgivning er overholdt, forventes grænseværdien også at være overholdt.

Regler om arbejde med asbest

Fremstilling, anvendelse og markedsføring af asbest og asbestholdigt materiale er forbudt ifølge EU's REACH-forordning. Andet arbejde med asbest eller asbesthol-

digt materiale (asbestarbejde), herunder nedrivning, er kun tilladt, når arbejdsmiljølovgivningens skrappe krav til arbejdet overholdes. Det er et grundlæggende krav, at virksomheden skal planlægge og tilrettelægge arbejdet, så det kan udføres fuldt forsvarligt, så grænseværdien overholdes, og unødigt påvirkning undgås ved at eksponeringen reduceres til et så lavt niveau, som det er teknisk muligt.

Ifølge asbestbekendtgørelsen skal der forud for nedrivning eller vedligeholdelse mv. af bygninger, hvor der kan være mistanke om asbest, foretages en såkaldt forundersøgelse for at afdække, om der forekommer asbestholdige materialer. I denne undersøgelse kan der, foruden information fra ejere af bygningen, indhentes oplysninger fra relevante registre eller andre informationskilder for at identificere materialer, der kan indeholde asbest. Hvis der forekommer asbest, skal asbestbekendtgørelsens regler følges, herunder regler om at anvende de rette beskyttelsesforanstaltninger. Det meste asbestarbejde skal anmeldes til Arbejdstilsynet, før det påbegyndes, og ved nedrivningsarbejde skal der udarbejdes en skriftlig arbejdsplan. De ansatte skal, hvis de er beskæftiget med indvendig nedrivning, have gennemgået en arbejdsmiljøfaglig asbestuddannelse.

Arbejdsområder skal som minimum være afgrænset og skiltet, og hvis der ved nedrivning forekommer asbeststøv i væsentligt omfang, skal området afskærmes fra omgivelserne ved hjælp af et støvtæt telt eller lignende. Dertil skal der anvendes støvsvage arbejdsmetoder. Hvis det ikke kan hindres, at der sker udvikling af asbeststøv, skal forureningen så vidt muligt fjernes med procesudsug, og der skal anvendes egnede personlige værnemidler. Derudover skal der i umiddelbar nærhed af arbejdsområdet være håndvask, baderum og to omklædningsrum, et til personlige værnemidler og et til dagligt tøj. Asbestaffald skal opbevares og bortskaffes i egnet, lukket emballage.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vil nødvendiggøre enkelte mindre præciseringer i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1792 af 18. december 2015 om asbest og Søfartsstyrelsens bekendtgørelse om Meddelelser fra Søfartsstyrelsen A, teknisk forskrift om arbejdsmiljø i skibe, bl.a. i form af en præcisering af metode til måling af asbest. Præciseringerne indebærer ikke substantielle ændringer og vil ikke have betydning for den praktiske efterlevelse af regler på asbestområdet i Danmark.

Forslaget om en skærpet grænseværdi vil medføre ændringer i grænseværdibekendtgørelsen. Ligeledes må de øvrige ændringsforslag forventes at medføre ændringer i bekendtgørelsen for asbest. Et nyt direktiv med de ovenfor nævnte ændringer og tilføjelser kan medføre en mindre styrkelse af beskyttelsesniveauet i Danmark, om end det må forventes, at de danske regler generelt vil kunne sikre et tilsvarende niveau, i det omfang de efterleves.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget om sænkelse af grænseværdien forventes ikke at medføre økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, da der i Danmark er indført en asbestgrænseværdi, der er lavere end den foreslåede grænseværdi. Desuden gælder

der i Danmark et generelt krav om at undgå unødigt påvirkning fra stoffer og materialer. Det indebærer, at eksponeringen allerede i dag under alle omstændigheder skal reduceres til et så lavt niveau, som det er teknisk muligt. Derudover fremgår det af asbestbekendtgørelsen, at asbestarbejde skal tilrettelægges og udføres på en sådan måde, at det i videst muligt omfang sikres, at personer på arbejdspladsen og i omgivelserne ikke udsættes for eller kan blive udsat for asbeststøv.

Der er kun foretaget en konsekvensvurdering af de dele af forslaget, som ikke vedrører grænseværdien og målemetode til kontrol af grænseværdien. Det kan derfor ikke udelukkes, at de øvrige dele af forslaget kan have økonomiske eller administrative konsekvenser.

8. Høring

Forslaget har været i høring i EU-Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold.

Der er modtaget høringssvar fra Søfartsstyrelsen, Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Ledernes Hovedorganisation (Lederne), 3F samt et fælles høringssvar fra Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) og Akademikerne (AC).

Søfartsstyrelsen har ikke bemærkninger til forslaget. Søfartsstyrelsen pointerer, at arbejdsmiljøreglerne til søs på dette område læner sig meget op mod arbejdsmiljøreglerne på land. Forslaget vil derfor ikke have særlige konsekvenser for søfarten og fiskeriet, men vil dog stadig medføre enkelte mindre præciseringer i Søfartsstyrelsens bekendtgørelse om *Meddelelser fra Søfartsstyrelsen A, teknisk forskrift om arbejdsmiljø i skibe*.

FH og AC tilslutter sig vigtigheden af at sænke grænseværdien for erhvervsmæssig eksponering af asbest, men finder det stærkt bekymrende, at man ikke er gået videre i den henseende, og henviser til, at Europa-Parlamentet i sin betænkning (A9-0275/2021) har argumenteret for en sænkelse af grænseværdien til 0,001 fibre/cm³.

FH og AC henviser til, at det ikke er muligt at identificere en eksponeringstærskel, under hvilken eksponering for asbest ikke indebærer en kræftisiko, og at det derfor er overraskende, at Kommissionen ikke har fulgt Europa-Parlamentets forslag om en grænseværdi på 0,001 fibre/cm³. Hertil påpeger FH og AC, at regeringen bør henlede opmærksomheden på, at flere lande har lavere grænseværdier, end den som Kommissionen foreslår, herunder Danmark, og at der med den foreslåede grænseværdi på 0,01 fibre/cm³ vil blive tale om en u hensigtsmæssig konkurrencefordel for lande, som vælger at implementere EU's foreslåede nye grænseværdi og ikke nedsætte grænseværdien yderligere.

FH og Akademikerne bemærker i forlængelse heraf, at regeringen bør arbejde for, at den europæiske grænseværdi sænkes til den laveste grænseværdi, der allerede er implementeret blandt medlemsstaterne.

FH og AC påpeger desuden, at Kommissionen med sit ændringsforslag kun fokuserer på grænseværdien for asbest, og ikke adresserer en række øvrige punkter, hvor direktiv 2009/148/EF også med fordel kunne opdateres, som også Europa-

Parlamentet har fremhævet i sin betænkning (A9-0275/2021). FH og AC påpeger, at det fx gælder "...direktivets artikel 3, hvori undtagelserne i stk. 3, herunder skelnen mellem letsuldrende og ikke-letsuldrende asbestmateriale, kan medføre stor risiko for arbejdstagerne, samt direktivets artikel 14, hvor uddannelseskravene til arbejdstagere, der arbejder med asbest, bør løftes."

FH og AC opfordrer regeringen til at arbejde for en bredere åbning af direktivets bestemmelser for at sikre den bedst mulige beskyttelse for alle europæiske arbejdstagere.

DA er enig med Kommissionen i, at der er grundlag for at styrke indsatsen mod asbest på EU-niveau.

DA og Lederne tilslutter sig Kommissionens forslag til grænseværdi, og påpeger, at den lægger sig op ad anbefalingen om en grænseværdi på 0,01 fibre/cm³ fra Det Rådgivende Udvalg. DA henviser desuden til, at de to interessegrupper, der har anbefalet 0,01 fibre/cm³, er Government Interest Group og Employers Interest Group.

DA og Lederne påpeger, at en bindende grænseværdi skal kunne efterleves i praksis i alle EU-lande, og at det står de enkelte medlemsstater frit for at indføre skærpede nationale grænseværdier

DA henviser til, at asbest slet ikke må anvendes eller genbruges i EU - i nogen form - og pointerer, at EU-grænseværdi på 0,01 fibre/cm³, som foreslået af Kommissionen, er fuldt ud beskyttende - bl.a. med henvisning til, at der i asbestdirektivet, i tillæg til grænseværdien, er en hel række yderligere forebyggelsesforanstaltninger i kraft.

Lederne pointerer ligeliges, at en EU-grænseværdi på 0,01 fibre/cm³, som foreslået af Kommissionen, er fuldt ud beskyttende, da asbest ikke må anvendes i EU, og at der i asbestdirektivet er en hel række yderligere forebyggelsesforanstaltninger.

DA og Lederne henviser desuden til, at EU-parlamentet har udtrykt ønske om en grænseværdi, der er 10 gange lavere (0,001 fibre/cm³), på baggrund af anbefalingen fra den Internationale Kommission om Sundhed på Arbejdspladsen (ICOP) samt at de er opmærksomme på, at asbest stadig udvindes og anvendes i mange lande uden for EU. DA og Lederne pointerer i forlængelse heraf, at det nødvendigt at være opmærksom på, at ICOP's anbefaling af den "ekstraordinært lave grænseværdi", sigter på beskyttelse ved daglig 8-timers asbestudsættelse i et helt arbejdsliv.

DA og Lederne har begge påpeget, at Kommissionens forslag til ændring af artikel 6 bør justeres.

Følgende fremgår af Kommissionens ændringerforslag: "*the exposure of workers to dust arising from asbestos or materials containing asbestos at the place of work shall be reduced to a minimum and in any case **to as low a level as is technically possible** below the limit value laid down in Article 8*",

DA og Lederne giver udtryk for, at "technically possible" i praksis vil betyde, at der ikke er nogle nedre grænse for, hvornår man har "gjort nok", da man altid teknisk kan gøre mere. De foreslår, at udtrykket "technically possible" erstattes af "practically feasible" eller noget lignende, der giver en pligt til at nedbringe forekomsten af asbest støv til et niveau, der er muligt at gennemføre i praksis.

3F tilslutter sig bestræbelserne for at opnå en asbestfri fremtid og vigtigheden af at sænke grænseværdien for erhvervsmæssig eksponering af asbest og finder samtidig, at forslaget fra Kommissionen er for lempeligt.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Et stort flertal af medlemslandene har som forventet taget positivt imod forslaget. Flertallet af medlemslandene bakker op om Kommissionens forslag om at sænke grænseværdi til 0,01 fibre/cm³. Få lande, herunder Danmark, har efterspurgt en grænseværdi, der er lavere end grænseværdien foreslået af Kommissionen.

Flere medlemslande har, ligesom Danmark, støttet op om at opdatere de nugældende bestemmelser om krav til målemetoder til kontrol af grænseværdier, så den ældre PCM-målemetode erstattes af et krav om at benytte den nyere og bedre EM-målemetode eller tilsvarende til kontrol af grænseværdier. Medlemslandene, der har støttet en opdatering af målemetoder, har været opmærksomme på, at der er behov for en overgangsperiode til implementering af den nye teknologi i hele EU.

På den anden side har en række medlemslande argumenteret for, at der er behov for at holde fast i mulighed for at benytte både PCM- og EM-metoden til kontrol af grænseværdier, da den nyere teknologi er bekostelig at implementere, og da PCM-metoden er tilstrækkelig til at måle asbestniveauer på 0,01 fibre/cm³.

For så vidt angår Europa-Parlamentets betænkning er der principielt opbakning fra medlemslandene til at forbedre beskyttelsen af arbejdstagerne. Samtidig har der dog været et ønske om at sænke detaljeringsgraden i flere af Europa-Parlamentets forslag. Flere medlemslande har – relateret hertil – gjort opmærksom på, at der ikke er lavet en konsekvensanalyse af forslagene. Dette ventes afspejlet i den endelige aftale.

En række af Europa-Parlamentets forslag har ikke fået opbakning fra medlemslandene, herunder forslag om at henvise til Kommissionens bebudede kommende initiativ om screening for asbest i bygninger samt om helt at fjerne undtagelsen for sporadisk eksponering med lav intensitet. En række lande støtter desuden ikke forslaget om at sænke grænseværdien eller gøre perioden for overgangen til nye målemetoder kortere.

Der forventes imidlertid at være flertal for en vedtagelse af et direktivforslag, der ligger tæt op af det ovenfor skitserede kompromis, der tegner sig.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser initiativet velkomment, og støtter forslagets formål med at styrke arbejdstageres ret til et højt niveau af beskyttelse mod asbest på arbejdspladsen.

Det er en vigtig prioritet for den danske regering at sikre et sundt og sikkert arbejdsmiljø. Det gælder i særdeleshed også, når det kommer til indsatsen mod udsættelse for asbest, som det i foråret blev aftalt at styrke i aftalen om initiativer på asbestområdet med tilslutning fra et bredt flertal af Folketingets partier (S, V, SF, RV, EL, KF, DF, NB, LA, FG, ALT og KD).

Regeringen støtter op om, at der arbejdes efter enighed om en skærpelse af grænseværdien ved en hurtig proces, og at Kommissionen efterfølgende vil lave en opdateret guideline til at hjælpe medlemslande med implementering af alle direktivets bestemmelser.

Regeringen støtter, at grænseværdien for erhvervsmæssig eksponering af asbest skærpes. En lavere grænseværdi i EU vil være med til at sikre en ensartet og bedre beskyttelse af arbejdstagere i hele EU mod risici forårsaget af eksponering for asbest, herunder sygdom og død forårsaget af arbejdsrelateret kræft. En fælleseuropæisk grænseværdi vil samtidig være med til at sikre mere ens konkurrencevilkår i EU.

Regeringen vil aktivt støtte, at grænseværdien sænkes yderligere end de 0,01 fibre/cm³, som Kommissionen har foreslået.

Regeringen støtter desuden, at reglerne på asbestområdet opdateres, herunder på baggrund af eksisterende videnskabelig og teknologisk viden og ekspertise.

Regeringen støtter, at kravene til anvendelse af målemetoder til kontrol af grænseværdier opdateres på baggrund af den teknologiske udvikling på området.

Endelig støtter regeringen, at direktivet udbygges med følgende tre elementer foreslået af Europa-Parlamentet 1) skærpelser af gældende krav om uddannelse og certificering af virksomheder, 2) delvis ophævelse af de hidtidige undtagelser for visse krav ved arbejde med sporadisk og kortvarig udsættelse for asbest ved et lavt niveau og 3) pålæggelse af Kommissionen pålægges til at analysere behovet for, at direktivet udvides til også at omfatte andre mineralske fibre/materialer. Det er samtidig vigtigt, at der i denne udvidelse findes den rette balance mellem øget arbejdstagerbeskyttelse og administrative samt erhvervsøkonomiske konsekvenser.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt til Folketingets Europaudvalg til skriftligt forhandlingsoplæg den 11. november 2022, hvor den fungerende regering opnåede opbakning til forhandlingsmandatet. Der blev oversendt grund- og nærhedsnotat den 21. oktober. Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 9. juni 2023.